

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY IX, NUMS. CLXXV - CLXXVI, GÈNER I - XVI, MCMXXIII

Número solt, 1 pesseta.



SUMARI

Chrysòstomos, per R. RUCABADO.—Moralitats i pretextos, per J. M. LÒPEZ-PICÓ.
—Louis Pasteur, per LEANDRE CERVERA.—L'enquesta dels Jocs Florals, per
CRISTÒFOR DE DOMENEC.—Poesia catalana: L'adveniment de l'any, per OCTAVI
SALTOR.—La pau de la tarda.—Estels d'argent.—Paisatge nocturn, per J. M.
ROVIRA ARTIGAS.—Del vent.—Del retorn de caça.—Del cavall de l'hortolà.—
La Teiera, per JOSEP MUNTEIS.—Via-Crucis, de PAUL CLAUDEL (JOSEP-F. RA-
FOLS, trad.).—Els llibres, per D. J. i ALEXANDRE PLANA.—Les Revistes.

ADMINISTRACIÓ: CORTS CATALANES, 613 · BAIXOS
BARCELONA

LA REVUE DE GENEVE

Directeur: ROBERT DE TRAZ

Internationale, mais non internationaliste, la *Revue de Genève* est un organe de liaison. Elle groupe des écrivains représentatifs de chaque nation, afin qu'il s'expliquent. Revue de civilisation comparée, elle donne chaque mois, grâce à des collaborateurs de tous pays, l'image vivante et contemporaine d'un monde où personne ne peut plus s'isoler.

La *Revue de Genève* publie des œuvres de Maurice Barrès, Georges Duhamel, Elie Faure, Edmond Jaloux, Daniel Halévy, Camille Maclair, André Suarès, Albert Thibaudet, Hellens, B. Croce, G. Ferrero, Vilfredo Pareto, G. Prezzolini, Bennett, Joseph Conrad, J. Joyce, George Moore, Shaw, N. Murray Butler, John Erskine, Oh. Macfarland, F. W. Förster, Freud, Thomas Mann, Rathenau, Redlich, Keyserling, A. Kouprine, Milionkov. Remisov, Alexis Tolstoi, Branting, Lange, Nansen, J. Bojer, Per Hellstrom, Lagerkvist, Masaryk, Bénès, A. Apponyi, I. de Voinovitch, Markovitch, Unamuno, Madariaga, etc., etc.

	Un an	Six mois	Prix d'un numéro	Pour tous renseignements s'adresser à la S. A. des
Suisse	Fr. 36.—	Fr. 19.—	Fr. 4.—	Editions «Sonor», 46, rue du Stand, Genève.
Etranger (argent suisse)	44.—	23.—	4.50	

EDITORIAL CATALANA, S. A.

La Veü de Catalunya.—Agricultura.—Biblioteca Literària.—D'ací d'allà.—Economia i Finances.—Biblioteca Catalana

ENCICLOPÈDIA CATALANA

VOLUMS PUBLICATS

- | | |
|--|---|
| <p>I.—La crisi del règim, per A. Rovira i Virgili.
 II.—Exploració polar, per William S. Bruce, traducció de Carles Riba.
 III.—Roma, per W. Warde Fowler, traducció de l'anglès, per J. de Fontcuberta.
 IV.—Filosofia crítica (volum doble), curset donat a l'Institut d'Estudis Catalans l'anv 1917, per R. Turró.
 V.—Astronomia, per Arthur R. Hinks, traducció de l'anglès, per A. Desvalls i C. Riba.
 VI.—Nacionalisme. Textos extrets dels llibres, escrits i discursos de N'Enric Prat de la Riba. Tria, sistematització i pròleg de A. Rovira i Virgili.
 VII.—Aritmètica Mercantil (vol. dob.), per Emili Valls.
 VIII.—El règim Jurídic de Catalunya, per Martí Esteve.
 IX.—Gramàtica Francesa (vol. dob.), per P. Fabra.
 X.—El Municipi Modern, per F. Culi Verdager.
 XI.—Doctrina Estètica del Dr. Torras i Bages, per Mn. C. Cardó.
 XII.—Piscicultura, per J. Maluquer.
 XIII.—El Papat i els temps moderns, per W. Barry, traducció de l'anglès, per J. Carner.
 XIV.—El Renaixement, per E. Sichel, traducció de l'anglès, per J. March.</p> | <p>XV.—La Civilització Bizantina, per P. M. Bordoy-Torrents.
 XVI.—Prehistòria Catalana (volum doble), per P. Bosch Gimpera.
 XVII.—Història d'Anglaterra, per A. F. Pollard, traducció de l'anglès, per J. de Fontcuberta.
 XVIII.—Història de Rússia (volum doble), per A. Rovira i Virgili.
 XIX.—L'antic Orient, per D. G. Hogarth, traducció de J. March.
 XX.—Economia Política, (volum doble), per S. J. Chapman, traducció de Manuel Reventós.
 XXI.—Els Jocs Olímpics, per J. Elias, il·lustracions de J. d'Ivori.
 XXII.—Història de l'Art (Egipte), volum doble, il·lustrat, per Joaquim Folch i Torres.
 XXIII.—Apunts de la Flora Medicinal de Catalunya, pel Dr. J. Calicó (volum doble).
 XXIV.—Napoleó i el Món (vol. doble), per Frederic Camp.
 XXV.—El descobriment d'Àfrica, per Sir H.H. Johnston, traducció de M. Sabat (volum doble).
 XXVI.—Islamisme per D. S. Margoliauth, traducció de P. Bergos, volum doble.</p> |
|--|---|

Cada volum val DUES pessetes (els volums dobles compten per dos)

Si necessita algun aclariment respecte a n'aquesta o altra de les nostres publicacions, escrigui avui mateix

EDITORIAL CATALANA - Escudellers, 10 bis, etl. - Barcelona

Edicions PATRIA

Subscriuiu-vos a la

HISTORIA NACIONAL DE CATALUNYA

de n'ANTONI ROVIRA I VIRGILI

Ho podeu fer en les següents llibreries: Verdager, Rambla del Mig; Puig i Alfonso, a la Plaça Nova; Editorial Poliglota, carrer de Petritxol; Nacional Catalana, Gran Via, 613 i en la nostra direcció: Diputació, 95; telèfon, 157 H.

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY IX — NÚMS. CLXXV i CLXXVI — GENEER I - XVI - 1923

Chrysòstomos

D'argent la paraula, d'or el silenci, deien els savis. Sí, però la paraula bona és argent i or i platí i radiant carboncle a la vegada.

Boca d'or (Chrysòstomos), parla d'or (Chrysòlogos), qui la tingúes!—Qui la tingúes, demanes?

Cadascú hi neix, amb àuria boca. Mots i cançons dels infants són d'esclatant blancor. Però al marbre del parlar surten de seguida venes i vetes serpentejants. Rams de malícia i raigs d'ira que des del cor puguen. Aviat ho tapen tot.

Heu observat la boca de molts adolescents? Un bell matí—un lleig matí,—us fereix oir, d'entre les dents d'un noi fins ahir càndid, la interjecció ofensiva. Es a l'endemà del primer pecat.

La llengua, amb el sentiment evoluciona. Quan s'endureix el cor, es fa dur el llenguatge. Sempre raja la boca sobreixint de l'intern afecte, o desafecte.

El cor del Psalmista eructava paraules de bondat (*Eructavit cor meum verbum bonum*). Ja em direu quina interna substància exhala l'espontani verb de molts.

Així, doncs, tants blasfems, a l'entorn nostre...? Sí, són cors de blasfem. I obscenitats tantíssimes? Sí, són cors obscens. I aqueixos cors són cors del nostre poble.

Classes socials, dieu? Dieu millor: educacions. Entre l'obrer que blasfema i l'obrer que no blasfema, hi ha una barrera més alta que entre ells i un mil·lionari. Cert, la blasfèmia associa els blasfemadors, mentre que la paraula casta aplega els amadors de netedat.

Tot aquell pot tenir d'or la seva llengua, que amb brasa roenta la depuri. L'or és natiu, la impuresa adventícia. Parladors, teniu la paraula!

Catalans, la llengua és nostre exèrcit, nostra virtut i força. Si passa per nostres llavis el verb de Déu, l'alè de Déu bufarà per nosaltres. Si ens va sortint de dintre l'asfixiant fumera, nostra fetor mateixa ens matarà.

Som a gener, porta i boca dels mesos. Germans: any nou i llengua nova!

R. RUCABADO

Moralitats i pretextos

LLIBRES NOUS, TEMES VELLs

No sabríem arribar a l'exageració de classificar els escriptors fixant-nos preferentment, com han fet alguns valoradors de l'obra de Marcel Proust, en el barri on viuen o en el sistema d'alimentació que governa llurs digestions.

Així i tot ens plau, i més encara si ens referim a la producció francesa, agrupar certa mena de llibres en un mateix comentari, com intentem de seguida.

Dos llibres, dues afirmacions personals i una mateixa constatació de cerebralisme: *Charmes ou poèmes*, de Paul Valéry, i *A. O. Barnabooth, son journal intime*, de Valéry-Larbaud. No és difícil endevinar que ambdós llibres han estat editats per la *Nouvelle Revue Française*, sense el senyal de la qual l'èxit mondà de la modernitat de l'esperit trobaria certes resistències entre les aristocràcies de les lletres que ara regeixen.

El poeta i el novel·lista són reputats ambdós primeres firmes. Tenen ambdós ben merecuda l'anomenada.

L'un eternitza les emocions de la ment. L'altre eternitza els no-res de la banalitat pensada. Ambdós pateixen una mica l'oposició de la sensibilitat i de les facultats d'anàlisi i eviten l'espectacle íntim de la lluita que els arbora presentant-nos una obra formalment perfecta.

Contra l'un i contra l'altre serà dita l'acusació de diletantisme.

El poeta se'n defensarà amb les armes de la dificultat, que són en ell el triomf de la forma. Encara li diran obscur, però. I ell a la fi abastarà la màxima jerarquia de l'art dominant la natura, servint-se de les figuracions sensibles de la natura per imatjar els combats de la ment, sense esporuguir-se de cap mena d'oposició. No endebades ha dit:

*Un mal vif et bien terminé
vaut mieux qu'un supplice dormant.*

L'altre, Valéry-Larbaud, es defensarà de l'acusació de diletantisme amb les armes de la ironia, lligam entre cordial i decebut, de la seva prosa que és en ell, així mateix, el triomf de la forma. Li retreuran encara el tast intel·lectual com un perill, i ell assolirà el mestratge de l'art dominant el desencís de la natura, alliberant-se de la por de la mediocritat, que

és el corc de les seves criatures d'invenció, sense perdre mai el guiatge moral entre l'obsessió dels altres i el desig d'alliberar-se dels altres que un dia caracteritzà el des Esseintes de l'Huysmans, com avui caracteritza el Barnabooth d'aquest escriptor.

No vanament ha dictat aquesta moralitat:

Le danger, avec nous autres hommes, c'est que, lorsque nous croyons analyser notre caractère, nous créons en réalité de toutes pièces un personnage de roman, auquel nous ne donnons pas même nos véritables inclinations.

La dificultat en el poeta, la ironia en el novel·lista: armes de combat intel·lectual, tanmateix; i per elles la victòria guanyada s'escau dins el bon to a què ens referíem en començar. El poeta i el novel·lista participaran, doncs, del sentit crític que distingeix les més fines personalitats del nostre temps.

A estones diríem que en saben massa. A estones els demanaríem una mica de misteri que humanitzés l'hostilitat lúcida de la sobirania verbal.

Quan el poeta canta, per exemple, en la poesia *Au Platane*:

De ton front voyageur les vents ne veulent pas;
la terre tendre et sombre,
ô Platane, jamais ne laissera d'un pas
s'émerveiller ton ombre!
Ce front n'aura d'accès qu'aux degrés lumineux
où la sève l'exalte;
tu peux grandir, candeur, mais non rompre les noeuds
de l'éternelle halte!

i en la poesia *Les Grénades*, la lectura íntegra de la qual es fa de bon recomanar aquí; o quan el novel·lista, per boca del seu heroi, després d'una confessió definidora, demana, diu:

*—Sortir de moi, mais pour aller
où donc? Et à qui me donner?*

Coses sabudes, si voleu. Cendra del fruit temptador de l'arbre del bé i del mal. Interrogant de la curiositat, innocència del paradís, perduda quan sabem la resposta.

Madurès dels estats de cultura que ha fet dir a un poeta nostre:

Volem deixar senyal i traça
i no fem més sinó el trepig.
Perdem el temps, perdem la passa;
i quan l'engany ens fa dir:—Massa,
tot just tastàvem el desig.

.....

I l'endemà ve la tristesa:
pals desgarnits i un cop de vent.
Ni cansament ni embriaguesa.
La decebuda cosa entesa
de l'egoista indiferent
perquè era massa intel·ligent.

I que ha fet dir a un poeta francès de les darreres promocions:

Je respirais autour de vous
cette incomparable amertume
qui nous punit d'être jaloux
d'amours que point nous ne connûmes.

Contra les coses sabudes, però, els catalans tenim al davant nostre totes les possibilitats d'una acció que ens alliberi de l'oci del pensament i de l'oci de la riquesa.

UNA MICA D'ANÈCDOTA, SI US PLAU

Amics nostres han insistit, darrerament, en la necessitat d'ampliar la bibliografia catalana amb l'encoratjament de llibres de memòries, viatges i epistolaris. Alguns han donat l'exemple; d'altres es limiten al recull periòdic fragmentari i dispers dels elements que faran possibles més coordinades empreses.

Aquest desig d'anys enrera, com tots els desigs que han fet pròspera l'abundor del modern renaixement català, està a punt de trobar una realització normal.

Sembla, doncs, oportú, entre el lirisme cridador dels projectes i la gravetat gairebé litúrgica de primicers de la cultura amb què servim les obres de la cultura, posar una mica de lleugeresa demanant també l'estímul que calgui per encoratjar la publicació d'anecdòtars descongestionadors de la nostra serietat, camí de la supèrflua mercè de l'esperit que enlleminia el mateix Goethe i que ja abans havia enlleminat els déus.

Arreu del món són copiosíssims els catàlegs de llibres que exciten la curiositat i al mateix temps socialitzen l'erudició i fan amable la perpetuïtat del record dels homes. Des de la solemniat entonació amb què Michelet retreia l'episodi de Maria de Herbert en la vida de Kant, fins la densitat expressiva de Levy-Moore o la lleugeresa intel·ligent i fina de la princesa Paulina de Metternich, més parisenca que la rue de Richelieu (per no esmentar més que les novetats d'última hora a les llibreries), tots els estils, tots els temperaments, totes les vocacions i totes les minúcies de la intriga i de la banalitat, tant com els secrets de la passió i els silencis de l'heroisme han trobat el comentari entre distret i cordial de l'anècdota que assegura als homes de tot temps la companyia dels altres homes; això

que si no és ben bé la immortalitat s'acosta una mica a ésser com una tardor de l'oblid, daurada, neta i feliç, ennoblida per la llunyania i actualitzada per la caducitat.

Els qui a casa nostra han tingut amistat amb homes com el Picó i Campamar o el Pin i Soler i han lligat camaraderia amb el Carner, l'Ors o el Gaziel, no deixaran de comprendre el pas enorme que faria la nostra civilització el dia que incorporéssim a la nostra producció literària l'anecdòtari del nostre renaixement.

Tant, que fins i tot potser valdria la pena que per mitjà d'alguna fundació de caràcter permanent fos assegurada la periodicitat de publicacions d'aquest aire.

Diuen que l'exacerbació del sentit del ridícul endureix bon xic la vida dels pobles mediterranis. Diuen també que els pobles del Nord pateixen massa la tirania dels fetitxismes sentimentals.

Entre la por del ridícul i l'espectacle del sentiment sense mesura, seria certament una bona empresa guanyar el somriure.

Un somriure de qualitat, que tornés gentil·lesa la ironia.

Creiem que si arribàvem a la gràcia polida d'aquest somriure, seríem invencibles. Ja el Banc no seria l'enemic del Continental ni el Bazar d'objectes d'escriptori l'enemic de les llibreries. I segurament ens plauria de seure una estona al silló de don Manuel Milà i Fontanals a càn Verdader de la Rambla, més que dubtar de si adquirirem una capsa de paper d'escriure o una ploma-font a qualsevol d'aquestes botigues, protegides per una inscripció que ens adverteix:

El temps es or. Sieu breus.

RECOMANACIONS

I.—Si el diletantisme dels analistes porta la fatiga del nostre gust modern a extrems com el llibre *Gérard et son témoin*, de Paul Brach, cal vetllar que un diletantisme pitjor no ens porti a banalitzar l'obra de la gràcia de Déu o a utilitzar-la per a certs experiments de les nostres curiositats intel·lectuals.

Aquest perill m'ha semblat possible després de la lectura de les lletres del tinent de marina Duponey, prologades per André Gide.

I no em refereixo a la sinceritat de l'autor de les lletres, naturalment, sinó a l'ús editorial d'intimitats sagrades.

II.—De Marcel Proust o d'agun altre, ben triat, dels autors que imiten el seu talent minuciós i feble; escrupulós fins a la tortura i suggeridor fins les més recòndites voluptats cerebrals; de tots ells jo us advertiria:—Aneu

amb cura que no us facin caure en temptació aquests enganys d'una mena de *Vie parisienne* de la intel·ligència.

III.—Joves amics catalans: Feu joiosa i alada la vostra serietat, perquè els periòdics humorístics que redactareu demà no siguin enderiats per cap rancúnia ni per cap venjança. Estimeu el bon riure que coronarà la vostra puresa.

JUSTIFICACIÓ

El desig de dir la veritat a l'amic ens castiga la vida. I nosaltres callem.

¿Per què obliguem un silenci que ens tortura?

—Per no perdre l'amic.

COMPARANÇA

Com una certa dama d'un comte lleuger del XVIII qui estimava més els raonaments que la raó, així alguns amics nostres teoritzants del nacionalisme.

CONFUSIÓ

En parlar de la simplicitat literària, molts dels qui més ditirambe en fan no tenen al pensament altra cosa sinó el record de les nenes uniformades d'una casa de Beneficència.

TOMÀS GARCÉS

Es de molts anys ençà el primer exemple d'escriptor català la perfecció formal del qual, sense perdre, però, ingenuïtat, no té regust d'exercici escolar d'una classe de composició literària i l'emoció del qual, dins el més pur

intel·lectualisme, s'allibera de les tortures de l'adolescència servant només la frescor autèntica i la joia cantadora dels vint anys. D'uns vint anys cultes, no pas del tot populars.

Ha publicat un primer llibre.

D'altres primers llibres hem lloat sovint l'acritud impacient i la vitalitat sobrera que els fa socialment antipàtics perquè trasbalsen les comoditats acceptades o renoven les fórmules usades de la facilitat benestant.

D'aquest primer llibre del Tomàs Garcés podem lloar la qualitat alada que no omple espai i la inspiració desenderiada de combat i tot, que no s'arreglera obrint el camí de noves fórmules poètiques.

Es un primer llibre al qual podran seguir-ne d'altres que semblin també un primer llibre si l'autor serva el to benestruc d'ara i si no li cal dir massa aviat que ha llegit tots els llibres i que la carn és trista.

RAMON REVENTÓS

Quin salt el cor cada vegada que sento cridar la guia dels carrers i places de Barcelona!

Perquè tu ja no hi ets, amic que sabies tots els indrets millors i els amagatalls d'aquesta Barcelona tan mortal arran del marxapeu i de la ramblia; tan local i tan universal que no cabia en cap de les guies conegudes i només tu ens la feies trobadissa.

Només tu, que mereixes l'homenatge del llorer d'un diumenge de Rams per a tu tot sol, a la plaça de Santa Maria i la recordança del Xavier Nogués prenent el sol al passeig del Born...

Ben honest, ben burgès, ben digne, ja ho veus, i allunyant-ne la literatura de la molta gent que a casa nostra fa literatura.

J. M. LÒPEZ-PICÓ

Louis Pasteur

Sortosa ets França entre tots els pobles del món. Acabaves tot just de veure morir a Santa Elena aquell colós de les armes, enlluernador i desconcertant, i ja la fortuna te'n donava un altre de tan lluminós com aquell i molt més gloriós encara! Així ve a dir el professor Faure en el primer paràgraf d'un treball publicat fa pocs dies en ocasió de celebrar-se el primer centenari del natalici de Pasteur, i afegeix després: Si la magnitud social d'un home pot mesurar-se per la dels serveis que ha prestat a la humanitat tota, cap fins avui no haurà certament assolit les dimensions gegantines del gran químic-biòleg francès.

De Pasteur i de la seva obra se n'han publicat aquests dies infinitat d'articles biogràfics i crítics amb el prurit natural dels respectius autors de fer excel·lir d'entre la vàlua global de l'obra del mestre, la de les diferents matèries que atregueren la seva activitat. Tots aquests articles i comentaris ens fan l'efecte de cosa estalviable, car de pocs homes com de Pasteur pot dir-se que hom posseeix una coneixença completa; les nombroses edicions d'un llibre admirable de René Valléry-Radot, «La Vie de Pasteur», ens guardaran de mentir. Però els químics, els bacteriòlegs, els biòlegs, els metges, els ramaders, el vinaters, els fabricants de cervesa, els industrials de la seda, un sens fi d'estaments i de professions, malgrat tot, no saben passar en silenci aquesta hora de remembrança obligada a l'home que tant i tant de bé els feu percebre amb sos estudis, i així rarament es troba aquests dies una sola revista o diari que deixi de contenir un article, si més no, dedicat al fundador de la Bacteriologia.

Nosaltres, però, convençuts de què s'ha dit ja gairebé tot el que de Pasteur com a savi pugui dir-se, volem pendre part a l'homenatge publicant en llengua catalana la traducció de tres fragments de prosa del gran savi per tal de palesar, amb el primer, la gran força expositiva que li era peculiar i de fer objectiva demostració, amb els altres dos, de la bondat i senzillesa del cor d'aquell home.

Heu's aquí la manera com Pasteur parlà en la gran sala de conferències de la Sorbona el dia 7 d'abril de 1864, curulla d'un públic famèlic de grans emocions i atret aquell dia per l'anunci d'una conferència sensacional, car es tractava no-res menys que de demostrar

de manera irrefutable i per sempre més, el mite de les generacions espontànies admès per tothom fins aquell moment històric:

«Heu's aquí—digué Pasteur—una infusió de matèria orgànica d'una nitidesa perfecta i límpida com aigua destil·lada, però tan extraordinàriament alterable, que demà ja estarà envaïda per petitíssims infusoris o borrallons de floridures. Si prenc ara una part d'aquest infús de matèria orgànica, la col·loco dins d'un recipient de coll llarg, com aquest que tinc aquí, la sotmeto a ebullició i la deixo refredar després, passats uns quants dies trobarem en aquest líquid petits infusoris i senyals de floridura. L'ebullició havia destruït els germes que podia haver-hi en el líquid i en les parets del vas, però el contacte ulterior amb l'aire l'ha alterada, com totes les infusions.

«Suposem, ara, que repetesc l'experiment, però que abans de fer bullir el líquid estiro a la flama el coll del matràç aprimant-lo però curant de conservar oberta la seva extremitat, la qual cosa enllestida procedeix a la seva ebullició i després el deixo refredar. El líquid contingut dins d'aquest segon matràç restarà completament inalterat i no precisament dos dies, ni tres, ni quatre, sinó que restarà d'aquesta manera un any i tres i quatre, car tinc experiències d'aquesta durada. El líquid es conserva límpid, límpid com l'aigua destil·lada. Aon rau la diferència entre ambdós recipients? L'un i l'altre contenen el mateix líquid, l'un i l'altre contenen aire i estan igualment oberts. Per què doncs el primer s'altera i en canvi l'altre no s'altera pas? L'única diferència que hi ha entre els dos vasos, heu's-la aquí: en el primer la polsina que sempre hi ha sospesa en l'aire i els seus germes, poden caure dins del vas i posar-se en contacte del líquid en el qual troben aliment a posta per a llur desenrotllament. En el segon, aquest fenomen és impossible, o en tot cas molt difícil, car les partícules de pols suspeses en l'aire no poden entrar dintre del vas, no pas per manca d'obertura sinó per haver-li dat a l'entrada la forma de coll de cigne; d'aquesta manera, quan l'aire, impel·lit per les lleis de la difusió i les variacions de temperatura, entra dintre del matràç ho fa de faísó lenta que permet ja a la primera part de la corbadura la sedimentació de totes les partícules suspeses.

«Aquesta experiència és plena d'ensenyament

ments. Tots els components de l'aire, tots, excepte la polsina suspesa, tenen accessible entrada dins del recipient i poden, per tant, posar-se en contacte del líquid contingut en ell. Imagineu-vos fins i tot en aquest aire, ultra els seus components químics, electricitat, magnetisme, ozono i fins i tot ço que no coneixem encara, tot es susceptible de entrar dins del matraç i de contactar amb la infusió. Unicament hi ha una cosa que pugui trobar dificultats d'entrada, i és la polsina, i la prova de què així és veritat la tenim en aquest fet: si saccegem amb violència el matraç dues o tres vegades, passats dos o tres dies hi constatarem la presència de floridura i animalèts. Per què? Perquè l'entrada de l'aire s'ha produït bruscament i ha anat acompanyada de partícules de la pols.

»Per consegüent, senyors, en mostrar aquest líquid puc dir-vos: he pres en la immensitat de la creació la meua gota d'aigua i l'he presa ben plena de llevat fecund, es a dir, per parlar amb el llenguatge de la ciència, tota plena dels elements apropiats al desenrotllament d'éssers inferiors, i jo espero i observo i interrogo i li demano que vulgui començar per mi la primera creació; fóra un espectacle tan formós! Però resta muda! Aquest mutisme fa uns quants anys que dura; des del començament d'aquestes experiències, perquè he allunyat d'ella i estic allunyant encara, l'única cosa que ha estat privat de produir a l'home: jo allunyo d'ella els gèrmens que suren dins de l'aire, jo allunyo d'ella la vida, car la vida és el germen i el germen és la vida. Mai més la doctrina de la generació espontània s'alçarà després del colp mortal que aquesta simple experiència li dona.»

Els aplaudiments entusiàstics del públic suggestionat per la magnitud dels fets exposats posava un coronament digníssim a les paraules que cloïen el discurs: «No, no existeix avui dia cap circumstància coneguda dintre de la qual és pugui afirmar que els éssers microscòpics vinguin al món sense el precedent d'uns gèrmens, sense pares semblants a ells. Els que pretenguin sostenir-ho seriósament, han estat joguina d'il·lusions, d'experiències mal fetes, plenes d'errades de les quals no han sabut adonar-se o que no han sabut evitar.»

Els altres dos escrits de Pasteur que anem a traduir corresponen a l'any 1886 en plena

febre d'implantació clínica de les seves formidables troballes sobre profilaxis de la ràbia i són dues cartes adreçades a nens salvats de la gran malaltia. La primera diu així:

«Estimat Jupille: He normalment rebut totes les teves lletres. Les noves que sobre la teva perfecta salut em dones per mitjà d'elles m'omplen de goig.

Mme. Pasteur et remercia els records que li endreces. Ella i tots els del laboratori desitgen que segueixis estant ben bo i que facis tots els progressos que puguis en la lectura, l'escriptura i el càlcul. La redacció de la teva última lletra és molt millor que la de l'anterior, però procura fixar-te força en l'ortografia. On vas a col·legi? Qui et dona les lliçons? Ja aprofites el temps tant com pots? Tu ja saps que Josep Meister, el primer vacunat contra la ràbia, m'escriu sovint; doncs bé, trobo que ell, malgrat no tenir sinó déu anys, progressa més ràpidament que no pas tu. Aplica't, doncs, tant com puguis. No perdís gaire temps amb els companys i procura ésser amatent als avisos del mestre i als consells del pare i de la mare.

Recorda't de donar records meus a M. Perrot, batlle de Villers-Farlay. Podria molt bé haver sigut que de no haver estat la seva previsió tu haguessis estat malalt i ésser malalt de ràbia és infaliblement la mort. No t'oblidis mai d'estar-li molt reconegut. Bon dia i bona salut.»

La segona fa:

«Estimat petit Gueyton: Com és que no m'escrius tal i com vares prometre'm? Sospito que és perquè no saps escriure, i si és així has de fer tots els esforços que puguis per arribar a aprendre'n. Si és que et manquen diners per a poder pagar un mestre, fes-m'ho saber. La teva carona de bon minyó m'ha inspirat envers tu un fort interès. Estic convençut que tens excel·lents condicions per a aprendre i que per lo tant podràs i sabràs obrir-te pas. En fi, posa'm al corrent sobre la teva família. Tens pare i mare? Tens germans o germanes? Si es que tu no pots escriure'm, fes-te respondre les meves preguntes pel senyor batlle del poble, pel senyor mestre o pel senyor capellà. Sigue's bon minyó. Bon dia. Adjunt t'incloc en aquesta carta un *mandat-poste* de deu francs.»

LEANDRE CERVERA

L'enquesta dels Jocs Florals

I. — *L'Enquesta*. — Tots els catalans conscients *sentien* que cal resoldre d'una manera concreta i elegant la qüestió literàriament lamentable dels Jocs Florals. Es un deure patriòtic i cultural solucionar aquest assumpte ja disgraciós. I en aquest sentit, l'enquesta de *La Publicitat* ha estat bellament oportuna.

El resultat és precís i rotund—definitiu. Apart breus excepcions, tots els consultats es pronuncien per la supressió absoluta dels Jocs Florals, o proposeu intentar aquella transformació profunda que els hi acordi nova vigoria i fecunditat.

Ver és que hauríem volgut una major amplitud en les consultes. Hauríem amat l'opinió d'ancians poetes i vells escriptors que, sia com vulla, no podran ésser mai bandejats de la història literària de Catalunya. I aquesta elemental gentilesa, no hauria gens deslluït la veritat, ni el sentit de realitat de l'enquesta.

Així fer-ho, a més de gentil i polític, hauria estat una patriòtica faiso de guanyar les distàncies entre uns i altres. Delicada generositat, és virtut de tot veritable vencedor. I si cal imposar-se avui una severa disciplina i exigir-se el màxim d'austeritat—deu ésser només pel que fa a la pròpia personalitat de cada u. Però tota bona aristocràcia, tot gràcil domini de si mateix, exigeixen també honesta cordialitat i dolça transigència envers els altres. Així obren i senten els homes que *són* civilització.

* *

II.—A despit dels bons propòsits, els Jocs Florals, probablement, no seran suprimits. Als catalans no ens escaurà aquesta bella fortuna. Els mals costums originats per les bones coses, són més nombrosos i més forts del que hom pot calcular. Cal un poder, que no és avui en homes catalans, per a desarrelar un mal costum justificat per una originària bona cosa.

Els se-dients poetes, seran els primers en oposar-s'hi, i els que, amb sinceritat, han opinat contra, no essent secundats, continuaran oferint trenta vegades la mateixa poesia, diverses voltes premiada, en trenta pobles diferents.

Per a fer possible la supressió, caldria, de primer, establir la *Lliga* dels poetes. Aquesta *Lliga* de poetes, si fos prou nombrosa, paradoxalment, impediria en absolut la celebració dels famosos *Certamens* de poesia. Caldria no-

més, que els adherits a la *Lliga* deixessin d'escriure poesies destinades als Jocs Florals.

I, llavors, seria hora de pensar en la transformació original, catalana i possiblement més fecunda dels antics Jocs Florals.

* *

III.—Però, quina fórmula de transformació proposen els consultats per *La Publicitat*? Entre altres d'impràctiques o massa *poètiques*, aquella que avui cal menys a Catalunya: la fundació d'una Acadèmia de la Llengua. I tot català sincer, coneixedor del veritable estat de nostra cultura, gens enlluernat per retorns absurds, ni no menys absurdes fórmules de forania, es pregunta ple d'admiració: una Acadèmia de la Llengua? Entre nosaltres? Ara? *Ja?*!

Fins a quan haurem de repetir-ho que devem fugir de la imitació de tota institució de la civilitzada Europa que no sia ben bé encara en nostre sentir i nostra inaplaçable necessitat? Per què crear una Acadèmia de la Llengua, de la que tots els països que en tenen s'en riuen més o menys obertament? Com és que volem momificar-nos abans d'hora? Què hi guanyarem, els catalans, posseint una Acadèmia de la Llengua, que, com totes, serà ridícula, niu de pedanteria, forn de petites enveges, focus de senils vanitats impròpies de pobles joves que aspiren a construir la seva característica civilització? I per què no hem d'evitar les manifestes errades dels altres pobles? Tant de guany hi ha en adoptar les bones coses estrangeres, com en defugir-ne les equivocacions.

Com és aquest rar adel·lerament per a, en precís, desitjar allò només que ja molts pobles amarien no posseir? Què? És que som encara en camí devers Europa? *No som ja de retorn?* Si no som ja de *retorn*, soportem catalans nostra deficiència o nostra *deficient europeïtat*, però no tractem de crear Acadèmies de la Llengua, ni ens tempti aquest dimoni de la seducció aliena, fins a llançar sense prou preparació l'enorme i virginal riquesa, el tresor d'inèdites energies mentals que encara poseim. Fóra un petit suïcidi. I bellesa i poesia tampoc hi guanyarien.

Cal evitar tota mena de retorns domèstics. Evidentment. Però també cal no caure en aquell parany seductor del que creu de bona

fe fer cultura quan en concret no fa més que mimetisme, plagi infecund.

Per què l'hauríem de posseir una Acadèmia de la Llengua els catalans? Es que ja posseïriem per ventura una llengua *definitivament fixada*, sense vacil·lacions i sense problemes? Una llengua definitiva—aquesta riquesa i aquesta dissort alhora—no la posseeixen encara els catalans. Tenen, és cert, aquesta dolor; però també és ben seva aquesta insospitable, incalculable fortuna. L'estat actual de la llengua catalana possibilitza, potser com cap altra, l'aparició del geni. I l'opció al geni val molt més que la realitat d'una Acadèmia—avui, si no perniciosa, prematura.

* * *

IV.—Es a dir: fins a quan hem d'anar, literàriament parlant, a remolc d'Europa? No és hora de què comencem a cercar en nostres instints ancestrals les nostres originalitats, prescindint de si els civilitzadíssims, els culturalitzadíssims europeus fan o no allò que nosaltres volem o aspirem fer? Encara no podem o no sentim la necessitat passional, de crear un *esguard* absolutament català per a mirar i observar implacablement totes les coses, per Europa i llur *sentit* començant?

Nostra bella modèstia cultural d'avui, en veritat, és excessivament modesta—quasi en pura nuditat.—Però aquesta nuditat clara, inèdita, jovenívola, mostra uns muscles que un dia podrien envejar els vells grecs de miraculosament ressuscitar.—I és aquesta divina gràcia lliure, rica i lluminosa la que voldríem insensatament, ara, trabar amb les rígides i arbitràries regles d'una Acadèmia, inoportuna?

El profund mestratge de Pompeu Fabra, ens sembla que avui no aconsellaria la instauració d'una Acadèmia de la Llengua. L'home que ha treballat més en profit de nostra llengua, negaria les ventatges actuals d'una Acadèmia, que no fóra més que una contribució a l'estranger i mai un remei a la trista buidor dels Jocs Florals d'ara.

No hi tenim encara *dret*, els catalans, a una Acadèmia, ni estem preparats, ni l'idioma en ple feliç període de segona formació podria admetre-la desafiant el perill de fixar-se, aturar-se, iugular-se abans d'hora.

Nostre català d'avui és com un organisme

infant esponerós. No és encara un bell adolescent, que admeti una ferriça disciplina per a millor lluir la seva bellesa i millor aprofitar les seves energies. Aquest esforç ara, neuliria massa la vida de l'infant esponerós. Nostra llengua actual és un organisme jove, fort i delicadíssim, però tan tendre que no pot admetre encara les sàvies dureses del jou. Li calen, i són força escaientment profitoses, les persuasives orientacions, les conscients direccions—com les de Pompeu Fabra. I mentre ens és permès, és bo i verament fecund ésser lliures d'excessivament rígits enquadraments.

D'altra part, una Acadèmia, avui que no tenim realment *indiscutibles clàssics moderns* pel que fa a la llengua, fóra una creació artificial de la cultura internacionalista i soma i ens exposaríem a tenir que acceptar com a definidors *a priori* d'aquestes altes coses transcendents, a uns quants homes només, que malgrat ésser extraordinaris, no tindran mai la valor d'aquest meravellós procés de tot un poble reprement l'ús de comunió inefable amb son propi veritable llenguatge.

Es a dir, voler crear allò que és conseqüència d'una gran suma de civilització — *voire* cultura—original, abans de posseir aquesta civilització original que tot just anem creant ara els catalans,—sembla força al nou ric que no deplora altra cosa que no tenir escut nobiliari i en compra un. L'escut nobiliari de la llengua catalana l'anem fent ara—i cada escriptor excel·lent és com una noble gesta,—però aquest escut és l'únic del món que encara té la glòria de no ésser definitiu i tancat a noves proeses.

I els catalans actuals, no tenen el dret de *pijoanejar* un exabrupte com el de crear una Acadèmia que no ens cal encara, llançant per la finestra la fortuna de la possibilitat de dos o tres genis per als quals nostra llengua serà com una argila ideal de la que en brollaran les obres mestres.

* * *

V.—*Remei*.—Uns, únics grans i complets Jocs Floralsi espaiats de dos o de tres en tres anys. Però d'aquesta magna cosa digna de la Renaixent Catalunya en parlarem altre dia i amb l'extensió respectuosa que li pertoca.

CRISTÒFOR DE DOMENEC

Poesia catalana

L'ADVENIMENT DE L'ANY

En la cruesa del desembre, intensa,
i en el misteri de la mitja nit,
quan ton camí—o l'any novell!—comença
prens comiat de l'any que ja ha finit.

Perquè és incerta encara ta pupil·la
els estels n'han copsat la tremolò,
quan dins la nit, i amb serenor tranquil·la,
arribes fredolic, com un nadó.

Quin averany gentil duu ta vinguda
en aquest temps que porta neu al cor?
No ens seria ta vida coneguda
per mercè de les boires o el cel d'or?

En ser que el cel aclareix més les coses
i la donzella que l'amor pressent
sense saber perquè desfulla roses,
et punxará el neguit adolescent.

I quan un xic de cendra, per corona
i remembrança lleu de ton engany
et faci amarga la darrera estona,
ja et sotjarà l'albada d'un altre any.

Mes, ^{quan} ~~ja~~ t'obre la mà de Sant Silvestre
la cortina blavissa del trespàs,
no saps si en ornà els dies seràs destre
ni si cap dol t'ombrejarà la faç.

Gosaràs festejar la primavera?
Vestit de sol, posseiràs l'estiu?
Els teus sospirs en va la tardò espera?
Marcit, l'hivern veurà glaçar son niu?

Qui sap el teu mestratge quin seria!
Potser ton viure lliscarà banal.
Potser serà gemat de poesia.
Potser daràs a llum un immortal.

Mes, qualsevulla ta faisó que siga,
de tots mos dies fes-te'n un cinyell.
Dona'm el goig del llavi de l'amiga
i la suavitat del seu cabell.

I quan ta ruta—l'any novell—comenci,
jo, del pler contingent enamorat,
sabré venir ton pas en mon silenci
perquè 'iré mesurant l'Eternitat.

OCTAVI SALTOR

LA PAU DE LA TARDA

Oh qui tingués aquesta tèbia pau
de la tarda que cau dalt la pineda,
que és tan rogenca i el cel és tot blau
sota la llum serena de l'arbreda!

Oh qui sabés la joia del camí
i la lluna difusa i tan llunyana
que sembla un núvol blanc que ha de florí
per argentâ els camins i aquesta plana!

Hora d'amor que encara és blau el cel
i l'arbreda és ardent del jorn que fina,
ara floreix ple de joia un estel
que el nostre cor apar que ens il·lumina.

Senyor, qui haveu la joia de la llum
i la mesura de la vida nostra!
i els camps i els prats ompleneu de perfum,
deu-nos la pau que ve de l'amor vostre.

Que així en la ruta de l'etern camí
tinguem un prat florit d'herba gemada
i una font ben oculta dintre el sí
que faci nostra vida regalada.

Deu-nos, Senyor, ara que el jorn s'en va
i deixa al cor una suau musica,
una boca vermella per besar
que el nostre anhel aconorti una mica.

Perquè en la pau de l'hora que ara mor
i en la joia sonora de la tarda
hi sentim neixé al fons de tot del cor
aquell amor que nostra vida esguarda.

I poguem abastar tot el repòs
i l'essència suau que ara s'exhala
del jorn que fina amb un perfum de flòs
i que és subtil talment un batec d'ala.

O dia que t'en vas vers a ponent
i moriràs, car el nou jorn arriba
i florirà tot ple de sol i vent
damunt la terra viva!

ESTELS D'ARGENT

Estels d'argent, que il·lumineu la nit
pregona i fosca, i freda, i tan gebrada;
dueu al cor un inquiet neguit
d'alguna cosa bella i oblidada.

Ara sóc lluny d'aquell amor suau
que ve en les hores de repòs i vida;
quan el cor és seré i el cel és blau.
Ara en sóc lluny amb l'ànima colpida.

I em sembla bell aquest paisatge nu
amb un estel que és únic i que lluu
a dalt del cel, com la mirada d'ella!

Oh flama pura d'aquell somni ardent:
sols tu l'amor pots fer de nou vivent
en el misteri d'una nit tan bella.

PAISATGE NOCTURN

Floreixen entremig de la muntanya
uns llums petits, com uns estels d'argent;
un arbre sol mon ensomni acompanya
en la flama subtil d'un pensament.

O la muntanya que apar boira densa,
ara que és nit i fa bo somniar!
Es cada estel que copsa ara ma pensa
un Amor per gaudí i per estimar?

O estels que camineu amb melangia
i us endueu el paisatge de nit,
que és un somni d'amor i d'alegria
per a després fruir-ne a l'infinit.

I encar perquè la terra n'és tan bella
i vos encisa el seu fervent encant
hi descendiu, i els ulls d'una donzella
els feu suaus com la dolçor d'un cant.

Ara he fruit l'encís d'una mirada,
i s'han després estrelles del cel blau;
i ara he mirat els ulls de ma estimada:
com dos estels d'aquest vespre de pau.

J. M. ROVIRA ARTIGAS

DEL VENT

Tot just el vent és a la portalada
que ja tremeix tot el jardí.
S'agombola la flonja nuvolada,
s'escampa la brossa del camí,
tota remor és emportada,
àdhuc el cant se pert, sens fi,
i la masia és tota perfumada
de la sentor que davalla d'un pi.

DEL RETORN DE CAÇA

Passa un caçador,
la faç envermellida
com una posta de tardor
i al trau un brot de sajolida.
En la gorja vibra un cant apagat,
als muscles una mica de galvana,
i el pas afadigat
i els cabells asprius de la tramuntana.
El camí li esdevé perdedô,
l'agullona una fretura insatisfeta
buid el sarró,
l'escopeta quieta
i el gos que ha perdut el rastre bo,
l'orella baixa i la cua inquieta.
Li peten els llavis a la proximitat
d'aquell hostal vorê a la carretera,
el verd pendís bé l'ha temptat,
però la lluna floreix al seu darrera
i ja li minva la fal·lera
de no portar ni un minç conill caçat.
Però encara té sota els cabells asprius
els ulls vermells com una llumanera
i encara a cada marge veu un vol de perdius
i al cap de l'escopeta una blanca fumera.

DEL CAVALL DE L'HORTOLÀ

Aquell cavall de l'hortolà
té els ulls com una clariana,
l'orella baixa, el pas tardà
i la crinera blana.
Té en el seu cos un frissament
de joventut escapolida,
ara ni menys hauria esment
del pas d'una euga presumida.
Enyora un poc la llibertat
d'aquella cançó verda,
en la grandària d'aquell prat
d'userda.
I ja és amic malgrat ell
de la vila inquieta
i ja coneix cada cancell,
cada carrer, cada placeta.
Clou les parpelles a l'esclat
d'aquella porta virolada
i el meravella la sonoritat
del seu pas, per la via empedrada.
I si el refrega un vianant,
branda la cua i obre la parpella,
i li resten els ulls esbategant
com les finestres d'una casa vella.

LA TEIERA

La rústega teiera
és un ull buid damunt el carreró;
ja no llença la negra cabellera
de la seva fumera,
ni llambrega sa clarô.
Ara decanta una mica
el veire fermat de travessers,
on el vent hi fa musica
voleiant sobre els carrers.
I ja és tota rovellada
de tantes pluges i vents i temporals,
encara prô en la paret enrunada
és una copa daurada
que copça la cançó de les canals.

JOSEP MUNTEIS

Via-Crucis

DE PAUL CLAUDEL

PRIMERA ESTACIO

S'ha acabat. Havem judicat Déu i l'havem condemnat a mort.
No volem més Jesucrist aquí amb nosaltres, perquè ens empipa.
No tenim cap més rei que el Cèsar! cap més llei que la sang i l'or.
Crucifixeu-lo, si voleu, però treieu-lo del davant! que se l'enduguin!
Tolle! tolle! Encara pitjor! ja que és precis que se l'immoli i que s'ens doni Barrabàs!
Pilat seu en un lloc que s'anomena Gabbatha.
«No tens res a dir?» li diu Pilat. I Jesús no li respon.
«—Jo no trobo cap mal en aquest home», diu Pilat; «però bah!
Que mori, ja que us hi empenyeu! Jo us el dono, *Ecce homo.*»
Heu's-el ací, la corona al cap i la porpra damunt les espatlles.
Un darrer cop envers nosaltres aquests ulls plens de llàgrimes i sang!
Que hi podem? no hi ha manera de què sigui amb nosaltres per més temps.
Com va ser un escàndol pels jueus, per nosaltres és un tant s'ens en dóna.
La sentència per de prompte està llesta, res no hi manca: en hebràic, en grec i en llatí.
I veiem la multitud que crida i que el jutge se'n renta les mans.

SEGONA ESTACIO

Se li donen els seus hàbits i se li porta la creu.
«Salut», diu Jesús, «ô Creu que de tant temps he desitjat!»
I tu, esguarda, cristià, i extremeix-te! Ah, quin instant solemnia!
Aquest en què el Crist per primer cop accepta la creu eternal!
Oh consumació en aquest dia de l'arbre en el Paradís!
Esguarda, pecador, i veges de què els teus pecats han servit.
Tants de crims sense un Déu al damunt i tantes de creus sense el Crist!
La desgràcia de l'home és certament gran, mes nosaltres no hi tenim res a dir,
Puix Déu és mentrestant damunt, que ha vingut no per a explicar sinó per a omplir.
Jesús ha rebut la Creu com nosaltres rebem la Sagrada Eucaristia:
«Li donem una fusta pel seu pa», com s'ha dit pel profeta Jeremias.
Ah, que la Creu és llarga, i que n'és d'enorme i de difícil!

Què n'és de dura! què n'és de rígida! què n'és de pesat el pes del pecador inútil!
Què n'és de llarg el portar-lo pas a pas fins que hom mori al dessota!
Això és el que aneu a portar tot sol, Senyor Jesús?

Feu-me a mi pacient a la vegada dels troncs que vós voleu que porti.
Puix ens precisa el portar la creu abans de què la creu ens porti.

TERCERA ESTACIO

Avancen! Victima i botxins plegats es remouen pel camí del Calvari.
Déu que se l'estira pel clatell de sobte fa tantines i cau en terra.
Què m'en dieu vós, Senyor, d'aquesta primera caiguda?
I ja que, justament, ara vós ho saveu, què és el que en penseu? en aquest minut
en què hom cau i en què el pes mal carregat us precipita!
Com l'haveu trobada ara aqueixa terra que vós féreu?
Ah! no és el camí del bé solament el que és raspós.
El del mal és, a més a més, camí pèrfid i vertiginós!
No és pas cosa d'anar-hi de dret, es té de conèixer pedra a pedra,
i el peu ensopega tot sovint encara que el cor hi persevera.
Ah, Senyor! pels genolls sagrats, aquestos dos genolls que us han fet falla a la vegada,
pel salt que de sobte ha fet el cor i la caiguda a l'entrada de l'horrible Via,
per l'embosada que ha reixit, per la terra que us és coneguda,
salveu-nos del primer pecat que hom comet per sorpresa!

QUARTA ESTACIO

O mares que haveu vist morir el primer i únic infant,
recordeu-vos d'aquella nit, la darrera, aprop de l'ésser gemegant,
l'aigua que es mira de fer-li beure, el gel i el termòmetre,
i la mort que ve poc a poc a que ja no és possible allunyar-la!
Poseu-li ses pobres sabates, canvieu-li la roba i la bruseta.
Algú ve que va per a pendre'l i ficar-lo a dintre la terra.
Adéu, mon petit infant! adéu, ô carn de la meva carn!

La quarta Estació és Maria que tot ja ho té ben acceptat.
Heu's-e-la ací a la cantonada esperant el tresor de la Pobresa.
Els ulls ja no li poden plorar, a la boca ja no hi té saliva.
Ella no diu ja ni un sol mot i esguarda el Bon Jesús que arriba.
Ho accepta. Ho accepta encara una vegada. El crit
és severament reprimat en el cor fort i estricte.
No diu ni una sola paraula i esguarda Jesucrist.
La mare esguarda el seu Fill, l'Església el seu Redemptor.
Son ànima violentment va envers ell com el crit d'un soldat que mor!

Es redreça al davant de Déu i li dona son ànima a llegir!
No hi ha res en el seu cor que refusi o que es retiri,
ni una fibra en el seu cor traspasat que no accepti i no consenteixi.
I com Déu mateix que és allà, ella hi està present.
Accepta i esguarda aquest Fill que ha concebut en el seu sí.
No diu ni una sola paraula i es mira el Sant dels Sants.

QUINTA ESTACIO

Ve el moment en què ja no es pot més i no es pot seguir endavant.
Es aquí que ens hi ajuntarem i aont ens permetereu
que s'ens emplei a nosaltres també, com a camàlics, en la vostra Creu.
Com Simó el Cireneu que s'arrapa a aquest barrot de fusta.
que l'empunya sòlidament i que marxa darrera Jesús,
a fi de què res de la Creu no s'escorri i no sia perdut.

SISENA ESTACIO

Tots els deixebles han fugit, Pere mateix renega esbojerrat!
Una dona en el fort dels insults i el centre de la mort
s'hi tira i es troba amb Jesús i li agafa la cara entre les mans.
Ensenyeu-nos-en, Verònica, de sortir-ne dels respectes humans.
Car aquell per a qui Jesucrist no és sols una imatge, sinó la veritat,
als altres homes de seguida esdevé desagradable i suspecte.
Son pla de vida és a l'inrevés, els seus gustos no són els mateixos.
Sempre hi ha alguna cosa en ell que se'ls hi escapa i els hi estranya.
Un home fet que passa el rosari i que va resoltament a confessar-se,
que menja de peix el divendres, i que es veu entremig de les dones a missa,
això fa riure i això xoca, és ridícul i enutjós a la vegada.
Que vagi en compte en el que fa, puix té tots els ulls a sobre.
Que vagi en compte en els passos que dona, puix és una mostra.
Puix tot cristià és del seu Crist la imatge veritable si bé indigna.
I la fesomia seva és el reflexe trivial
de la Cara de Déu en el seu cor, abominable i triomfal!
Deixeu-nos-la mirar una vegada més, Verònica,
sobre el drap on l'haveu recollida, la cara del Sant Viàtic,
aquest vel de lli piadós aon Verònica ha amagat
la cara del Collidor el dia de son ubriaguesa,
a fi de què eternalment s'hi plasmi la seva imatge,
que és feta de sa sang, de ses llàgrimes i dels nostres gargalls!